

Raadsvoorstel

Onderwerp	: Verstedelijkingsconcept ANF	Raadsvergadering	: 19 oktober 2021
Nummer(agenda)	:	Commissie 1	: Ruimte
Registratienummer	: bb21.00714	Datum	: 5 oktober 2021
Registratiecode	: 	Commissie 2	:
Auteur	: Lisette de Ruijter	Datum	:
Status	: Openbaar	B&W-vergadering	: 24 augustus 2021
Persgesprek	: 25 augustus 2021	Portefeuillehouder	: P.J.M. de Klein

Samenvatting

De regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley werkt aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken.

Deelname aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren.

Besluit om

1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid;
2. De ontwerpprincipes van dit concept blijvend door te vertalen naar het eigen lokale omgevingsbeleid.
3. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).
4. In te stemmen met de reactie op de concept Verstedelijkingsstrategie

Inleiding

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool

De regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley werkt aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'.

De Verstedelijkingsstrategie helpt om in de komende twintig tot dertig jaar keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen metropool. De strategie is dan ook opgebouwd uit de bouwstenen leefomgeving, economie, mobiliteit en wonen.

De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties vinden plaats binnen en tussen de gemeente(n) in de gebiedsprocessen/projectuitwerkingen waarbij de verstedelijkingsstrategie en het verstedelijkingsakkoord als leidraad dienen. In de strategie zijn daartoe vier ontwerpprincipes opgenomen:

- (1) het werken met zones van verstedelijking,
- (2) multifunctioneel ruimtegebruik nabij de stad,
- (3) veranderingen in de agrarische sector en
- (4) inrichting van de stedelijke omgeving.

Vertaling verstedelijkingsstrategie naar Omgevingsvisie Beuningen

Samenwerking in de regio is vrijwillig, ook in het geval van de Verstedelijkingsstrategie. De strategie biedt de mogelijkheid om uitgangspunten te verankeren in de lokale context, door de ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie op te nemen en vervolgens doorwerking te geven in het omgevingsplan. In de ontwerp Omgevingsvisie Beuningen is dit ook gedaan. Inbreiding gaat in Beuningen voor uitbreiding, maar gezien de opgave die er ligt, is uitbreiding onvermijdelijk. Bij uitbreiding wordt rekening gehouden met het landschap, de cultuurhistorie en beschermde natuur. Daarnaast wordt integraal gekeken naar de inrichtingsopgave, zoals klimaatbestendigheid, gezondheid en verbindingen. Vanwege de groei van het inwoneraantal wil ook Beuningen voorzien in voldoende en aantrekkelijk (extensief) recreatief uitloopegebied. Dit is een opgave die samen met de regio wordt opgepakt. Ten aanzien van de agrarische sector is in de Omgevingsvisie opgenomen dat hier nog een uitwerking voor moet worden opgesteld. Hierin kan meteen rekening worden gehouden met regionaal en provinciaal beleid.

Relatie met Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze maakt deel uit van één van de vijf opgaven van de nieuwe Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (de Groene Groei opgave). Daarnaast werken we in de regio Arnhem-Nijmegen aan de Woondeal, die een versnelling van de woningbouw beoogt op de meer korte termijn. Ook de Woondeal maakt deel uit van de Groene Groei opgave. De resultaten van de RES 1.0 en het Regionaal Programma Werklocaties zijn meegenomen in het Verstedelijkingsconcept. Deze uitgangspunten bijten elkaar niet.

Het proces

In het bestuurlijk overleg MIRT is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

Met de voorliggende Verstedelijkingsstrategie (bijlage 01) worden nu de principes voor een Groene Metropoolregio voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd (bijlage 02).
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden (bijlage 03). Dit onderdeel geeft op zowel de gebieds-uitwerkingen als de werkwijze al een aanzet. Dit onderdeel wordt nog nader uitgewerkt en ligt dus nog niet ter besluitvorming voor.

De samenwerking zal worden bekrachtigd met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.

Beoogd effect

Doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk te maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Deelname aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren. Uit het onderzoek "de Kracht van Oost" in de voorbereidende fase blijkt immers dat een schaa sprong nodig is ten opzichte van de huidige opgave. Dit vraagt om samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de verwachte groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met rijk en provincies.

Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken, zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Argumenten

1.1 De integrale opgave kan alleen samen worden uitgevoerd

We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren door randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven, zoals die van het ontwikkelen van stedelijk uitloopgebied, overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juiste gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

1.2 De werkwijze bekrachtigt de meerjarige strategische samenwerking

Met het ondertekenen van een Verstedelijkingsakkoord weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijke keuzes, ingrepen en investeringen. Vanzelfsprekend wordt de gemeenteraad hierover nadrukkelijk geïnformeerd.

1.3 De vier bouwstenen verwoorden de integraliteit

Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen (leefomgeving, mobiliteit, economie, wonen) inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes.

2.1 Het lokale omgevingsbeleid is leidend voor uiteindelijke locatieontwikkeling

Door het opnemen van de ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie en het doorwerken in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de uitgangspunten in de lokale instrumenten verankerd. De recente consultatieronde bij gemeenteraden heeft input opgeleverd ter verbetering van keuzes of worden meegenomen naar de gebiedsuitwerkingen en/of het verstedelijkingsakkoord.

3.1 In de gebiedsuitwerkingen wordt de opgave concreet gemaakt

Onze gezamenlijke regio heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is (polycentrisch) en bovendien per deelgebied van elkaar verschilt. Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda (concept april 2021) nog groeiende is, ontbreekt soms nog relevante informatie en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Door in te zoomen op subregio's wordt deze lacune verholpen. Daarvoor wordt nu een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk. Door deze richting te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in de subregio's. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks-) onderzoeken. Beuningen maakt deel uit van het Rijk van Nijmegen en wordt betrokken bij het sleutelgebied Nijmegen West.

Kanttekeningen

1.1 Verantwoording afleggen over ruimtelijk beleid

Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings)agenda voor onze plek in de Groene Metropool. Zo wordt effectief gewerkt aan realisatie van de gestelde ambities.

1.2 Het is ook mogelijk losse beleidsafspraken te maken

Een Verstedelijkingsstrategie is inmiddels een vaste vorm voor integrale rijk-regio samenwerking. Deze samenwerking met alle partners maakt het mogelijk om op regionale schaal integraal samen te werken aan ruimtelijke opgaven en wensen die ten goede komen aan alle inwoners en bedrijven. Juist op deze manier wordt het mogelijk een samenhangende en kansrijk ruimtelijke agenda in te vullen met alle overheidspartners.

Het alternatief bestaat uit veel verschillende losse afspraken en trajecten. Hierbij bestaat het risico dat er weinig samenhang bestaat tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden, mogelijk

ontstaan er zelfs concurrerende belangen. Tegelijkertijd zijn individuele belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder door het ontbreken van massa en uniformiteit. Deze benadering biedt ook geen kansen in kwesties rondom verstedelijking met impact die gemeentegrenzen overschrijdt.

1.3 Formatieproces kan leiden tot verstedelijkingsakkoord in voorjaar 2022

Het uitblijven van een nieuw kabinet kan ertoe leiden dat het sluiten van een akkoord niet mogelijk zal zijn in het najaar van dit jaar. Het risico is daarom aanwezig dat het sluiten van het akkoord mogelijk kan verschuiven naar begin 2022. Omdat het akkoord dient als basis voor een langjarige samenwerking, leidt dit niet tot onoverkomelijke problemen. Wellicht biedt het juist extra kansen doordat opgaven in de gebiedsuitwerkingen door de extra tijd nog scherper geagendeerd kunnen worden.

Financiën

De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groei van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, welke voorligt in de begrotingsbehandeling in het najaar.

De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing.

Tijdspad

Binnen de gestelde kaders kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgorde, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn, stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT (vooralsnog eind november 2021). Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de strategie, het akkoord, de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen en waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

Duurzaamheid

De Verstedelijkingsstrategie is erop gericht om te komen tot een duurzame gebiedsontwikkeling. Ingezet wordt op groei met behoud en versterking van de leefomgeving.

Communicatie

Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. Op 26 mei jl. is de raad geconsulteerd over de ontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie. In het vervolgtraject is met name rondom belangrijke mijlpalen (behandeling BO Leefomgeving en BO MIRT, ondertekening Verstedelijkingsakkoord) externe communicatie voorzien.

Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan, is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuzes en nadere uitwerking. Bij deze besluitvorming is inwonerparticipatie van toepassing, zoals bij de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma Woningbouw. Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn daarom inwoners niet direct betrokken. Wel zijn regionale stakeholders zoals private partijen en maatschappelijke organisaties geïnformeerd over de strategie. De provincie Gelderland heeft in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd. Dit geeft op hoofdlijnen inzicht hoe inwoners denken over de uitdagingen bij verstedelijking en hoe zij die prioriteren.

Dergelijke uitkomsten kunnen bouwsteen zijn voor (het gesprek over) verdere gebiedsuitwerkingen en lokale toepassing.

Door middel van bijgevoegde brief (bijlage 05) maakt Beuningen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen haar reactie op de concept Verstedelijkingsstrategie bekend. Daarnaast wordt expliciet verzocht om het XXL bedrijventerrein dat op Beunings grondgebied is geprojecteerd, van de economische deelkaart af te halen. Of en waar er binnen Beuningen extra vraag zal zijn naar bedrijventerrein is namelijk nog onderwerp van studie.

Evaluatie

Evaluatie van het regionale beleid is aan de orde bij de actualisatie van het gemeentelijke ruimtelijke beleid, waaronder in ieder geval de Omgevingsvisie.

Bijlagen

01 Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040 (concept, 30 juni 2021) (at21001927), bestaande uit:

02 Verstedelijkingsconcept (deel 1) (at21001928)

03 Werkwijze en aanzet gebiedsuitwerkingen (deel 2) (at21001929)

04 Onderzoek Kieskompas 'Ruimte voor uitdagingen - verstedelijking' (28 juni 2021) (at21001930)

05 Brief met reactie op de concept Verstedelijkingsstrategie (UI21.04790)

Burgemeester en wethouders,

Dyanne Kocken
secretaris

Daphne Bergman
burgemeester

Besluit d.d. 21/09/2021
Aangehouden